

Udvalgets indstilling om godkendelse af fru Gudrun Schmeltzer Jensen som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 12. marts 1969

vedtoges enstemmigt med 118 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om filmcensur.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 33) findes i tidenden sp. 591, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 625).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

K. Axel Nielsen: Udvalget har afgivet en helt usædvanlig fyldig betænkning over sine overvejelser, men det har jo også haft en forfatter til formand. Jeg vil ikke hermed antyde, at koncipisten — hvis det er formanden, hvad jeg tror — har ladet fantasien spille. Gengivelsen af forhandlingerne, overvejelserne, spørgsmålene til ministeren, dennes svar, et eller flere udvalgsmedlemmers tvivl og anfægtelser er, så vidt jeg kan se, korrekt gengivet, og for så vidt kan ordførerne her ved anden behandling i det væsentlige indskrænke sig til at henvise til betænkningen. Måske det dog havde været en god idé, at man, som det er sædvane, havde optrykt spørgsmål og svar, sådan at de af folketingets medlemmer, som ikke er medlem af udvalget, der måtte ønske det, kunne have fordybet sig i spørgsmål og svar. Men jeg kan jo kun bebrejde mig selv, at jeg ikke har været tilstrækkelig flittig i udvalget til at gøre dette synspunkt gældende.

Jeg vil dog gerne, uanset at vi kunne nøjes med at henvise til betænkningen, pege på et par forhold.

Det er blevet anført, at nogle filmudlejere stiller som betingelse for, at en biograf ejer

kan få lov til at leje en god film, eller hvad han selv synes er en god film, at han skal tage noget bras med i sit repertoire. Justitsministeren har oplyst, at denne trafik er ulovlig, den strider mod biograflovens § 16. Overtrædelsen straffes dog kun med bøde. Men det værste er vel, at ingen biograf ejer tør anmelde overtrædelsen, og derfor har der, så vidt jeg ved, aldrig været sager af denne beskaffenhed for retten.

Som man kan se af betænkningen, henstiller udvalget til ministeren for kulturelle anliggender, at der træffes foranstaltninger til en strengere håndhævelse af biografloven på dette punkt. Udvalget har dog ikke anvist, hvorledes denne strengere håndhævelse skal iværksættes, men man kunne måske tage under overvejelse, at filmudlejere skal udstyres med en autorisation, en autorisation, som sættes på spil ved misbrug, sådan som det er tilfældet for biografernes vedkommende. Måske er det en bedre udvej — det tror jeg — om biografernes forening tager sagen op og forhandler sig frem til, efter hvilke regler foreningens medlemmer må leje film. En naturlig bestemmelse i disse regler vil det nok være, at foreningens medlemmer ikke må overtræde biografloven, når de lejer film, selv om en sådan bestemmelse naturligvis gælder også uden at den er skrevet. For at forlene forhandlingsresultatet med den fornødne autoritet tror jeg kulturministeriet bør deltage i forhandlingerne mellem udlejerne og biografierne som en slags mægler.

Man kan spørge, hvad dette har med ophevelse af voksencensuren at gøre. Svaret er, at det for folketinget ikke er ligegyldigt, om den liberalisering af lovgivningen, der nu gennemføres, delvis gøres illusorisk på grund af private restriktioner inden for filmbranchen.

Udvalget har i øvrigt bl. a. beskæftiget sig med fjernsynets forevisning af film. Jeg er enig med den højtærede justitsminister i, at en overførelse af lovforslagets censurordning til spillefilm, som vises i fjernsynet, ikke er mulig. Fjernsynet kan nu engang ikke holde kontrol med, hvem der ser de film, der vises i fjernsynet. Jeg lægger dog i den forbindelse vægt på justitsministerens tilsagn om, når dette lovforslag er vedtaget, at rette henvendelse til Danmarks radio gennem kulturministeren for at få etableret

[K. Axel Nielsen.]

et samarbejde mellem fjernsynet og filmcensuren.

Sluttelig skal jeg bemærke, at jeg kan anbefale at stemme for de af justitsministeren med tilslutning af hele udvalget på nær hr. Poul Dam stillede ændringsforslag nr. 3 og 4. Nr. 3 går ud på at fjerne aldersgrænsen for censorer og afløse denne bestemmelse af en begrænsning af muligheden for at blive genbeskikket, sådan at ingen kommer til at fungere i mere end højst 12 år. Jeg kan ligeledes anbefale ændringsforslag nr. 4. Det er om lovens ikrafttræden, der udskydes fra 1. april til 1. juli.

Derimod må jeg anbefale at stemme imod ændringsforslag nr. 1 stillet af hr. Poul Dam. Dette ændringsforslag vil medføre en total ophævelse af filmcensuren, altså også af børnecensuren. Efter min opfattelse ved vi endnu for lidt om filmens virkninger på børn til, at vi kan gå så vidt.

Endvidere må jeg anbefale at stemme imod fru Lene Christensens ændringsforslag nr. 2, hvorefter bestemmelsen i § 1, stk. 3, sidste punktum, skal udgå. Bestemmelsen lyder sådan:

„Godkendelse kan endvidere betinges af, at nærmere angivne billeder eller afsnit af filmen bortklippes.“

Fru Lene Christensens begrundelse er den, at hun frygter, at denne bestemmelse skal blive benyttet således, at de merkantile interesser i forbindelse med filmproduktion skal udøve et skadeligt pres på de kunstneriske interesser. Jeg finder imidlertid bestemmelsen praktisk, og når man tager i betragtning, at en film ikke kan beklippes uden samtykke af de kunstnere eller andre, der har ophavsretten, er bestemmelsen efter min opfattelse ret harmløs.

Lis Møller: Idet jeg henholder mig til, hvad jeg sagde ved lovforslagets første behandling, kan jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget med de af justitsministeren foreslåede ændringer til vedtagelse.

Mange af de mennesker, som er imod

voksencensuren afskaffelse, er det måske ikke så meget, fordi de er bange for, hvad der fremtidig vises i biograferne, for man kan jo lade være at gå derind, men de er bange for, hvad der fremtidig kommer ind i deres stuer via TV-skærmen, og der kan naturligvis være en risiko, idet fjernsynets udsendelser ikke omfattes af dette lovforslag. Det har været drøftet meget indgående i udvalget, om spillefilm vist i fjernsynet kunne underkastes lovforslagets censurordning. Det har naturligvis ikke kunnet lade sig gøre, fordi radioen sorterer under kulturministeriet, og dens forhold hører ind under radiospredningsloven.

Justitsministeren har imidlertid lovet gennem kulturministeriet at rette en henvendelse til Danmarks radio om etablering af et samarbejde mellem filmcensuren og Danmarks radio med hensyn til bedømmelse af ikke tidligere censurede spillefilms egnethed for børn. Personlig tror jeg ikke, at Danmarks radio vil misbruge filmcensuren ophævelse, men skulle min tro blive gjort til skamme, har vi jo en mulighed for at få ændret radiospredningsloven.

Per Møller: Jeg skal anbefale lovforslaget til vedtagelse med de af justitsministeren foreslåede ændringer.

Der er en enkelt passus i betænkningen, der kan give anledning til misforståelser, og som har givet anledning til misforståelser. Jeg tænker på den sætning, hvori man fastslår, at man betragter opretholdelsen af censuren over for børn som et forsøg og derefter peger på, at sagens videre gang må afhænge af yderligere drøftelser og erfaringer.

Hr. Poul Dam har straks draget den slutning, at man i virkeligheden ikke mener det alvorligt med censurbestemmelserne over for børn, og at man sådan ret hurtigt, så snart man kan samle mod til sig, vil ophæve børnecensuren. Jeg vil understrege, at denne tolkning er alt for vidtgående. Foreløbig, med det, vi kender i dag, og med de erfaringer, vi må handle ud fra, er der efter flertal-

[Per Møller.]

lets mening ikke noget grundlag for at op-hæve censuren, for så vidt angår forevisning af film for børn. Det, der ligger i vendingen, er nærmest en understregning af, at man står åben over for nye synspunkter, nye erfaringer, men på det grundlag, vi i dag kender, finder vi det som sagt rigtigt og nød-vendigt at opretholde censurbestemmelserne for film, der forevises for børn.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Else-Merete Ross: Da der foreligger en meget udførlig betænkning fra udvalget om alle de spørgsmål, vi har drøftet, skal jeg nøjes med at fremhæve enkelte af dem.

Det radikale venstre er enig med mini-steren i, at det på det kulturelle område må overlades til den enkelte borger selv at tage stilling til de eksisterende påvirknings-muligheder uden statslig indgriben. Derfor gik vi allerede ved første behandling ind for voksencensurens afskaffelse. Det ville være meget ønskeligt at udvide denne selv-stændige stillingtagen til også at gælde for-ældre med hensyn til, hvilke film deres børn måtte se, sådan som det jo faktisk er til-fældet i TV. En filmcensur, selv med nok så erfarne pædagoger og psykologer, må an-lægge meget generelle retningslinjer, når den skal afgøre, om en film må forevises for børn og unge under henholdsvis 12 og 16 år. Nogle børn er følelsesmæssigt stabile tidligt, andre betydelig senere. Det retter sig ikke automatisk efter den fysiske alder. Det ville derfor være ønskeligt at overlade den individuelle afgørelse med hensyn til, hvad børn må se og ikke se, til forældrene. Vi har fortsat en udpræget mistillid til forældre og mener, det er bedre, at staten overtager formyndereskabet på en række områder.

Jeg indrømmer, at det må være en uover-kommelig opgave for forældre at kende alle film og tage stilling til, om de egner sig for deres specielle børn eller ej. Derfor har jeg anbefalet at overveje en varedeklaration som foreslået af den svenske filmforsknings-gruppe. Den skulle give oplysning om filmens karakter. Det er jo sjældent, man af filmens navn direkte kan vide noget om dens ind-hold. I folketingsudvalgets betænkning siges det, at en sådan varedeklaration ikke kan henlægges til censuren. Desuden hævdes

det, at det ville være betænkeligt af hensyn til ytringsfriheden, om en sådan bedøm-melse, der i et vist omfang ville få karakter af en kvalitetsbedømmelse, blev foretaget af et statsligt organ. Jeg ser godt vanskelig-hederne, men kan stadig ikke komme væk fra, at det var et hjælpemiddel for foræl-drene til ganske groft at skønne over de film, som de ville lade deres børn se.

I England har man en privat censur. For en vis kategori af film, som generelt erklæres uegnede for børn, finder man det dog for-svarligt at overlade til forældrenes skøn, om barnet i de enkelte tilfælde er modent nok til at se den pågældende film og gå der sammen med forældrene. Hr. Jørgen Ander-sen har foreslået, at unge under 16 år kunne få adgang til film mod en attest underskrevet af en af forældrene. For mig er der ikke tvivl om, at mange i udvalget ønsker at give forældrene mere indflydelse, men vi finder det vanskeligt at finde en praktisk gennem-førlig form derfor.

Den fortsatte censur over for børn og unge betragtes af flertallet som et forsøg. Om denne censur skal fortsætte, må af-hænge af yderligere drøftelser og erfaringer og nok også af, hvilken indflydelse voksen-censurens afskaffelse vil have på kvaliteten af de film, der vil komme på markedet.

Angående forholdet til TV skal jeg nøjes med at henvide til betænkningen og til de bemærkninger, jeg fremkom med under før-ste behandling.

Jeg har megen sympati for, at den kunst-neriske frihed ikke krænkes på filmens om-råde. Når jeg alligevel ikke anbefaler — som foreslået af fru Lene Christensen — at slette sidste punktum af § 1, stk. 3, er det, fordi jeg tror, at det ingen virkning vil få i praksis.

Jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale at stemme for de af ministeren stillede og af flertallet tiltrådte ændrings-forslag.

Poul Dam: Efter udvalgsarbejdet er det klart, at filmcensuren for voksne synger på det sidste vers, og det er kun godt. Det er naturligt, at man i den forbindelse gør sig visse overvejelser om, hvordan biografens repertoire så vil komme til at se ud. Jeg tror, at den frygt, der her fra visse sider næres, er ubegrundet. Jeg tror simpelt hen ikke, der

[Poul Dam.]

er tilstrækkeligt marked for de virkelig dårlige film til, at de vil komme frem i nævneværdigt omfang.

Men det er forståeligt, at man i forbindelse med disse overvejelser har interesseret sig for den såkaldte block-booking, dette, at filmudlejerne mere eller mindre udtrykkeligt betinger sig, for at udleje en god, en indbringende film til en biograf, at der også bliver udlejet mindre indbringende, dårlige film. Jeg tror, man her bør være opmærksom på den adgang, der findes i loven om film og biografier til at fratage biografier bevilgingen, hvis deres repertoire er særlig dårligt. Det er jo en bestemmelse, der er blevet anvendt nogle få gange, og jeg synes, det er rimeligt, at man på denne måde følger med i, hvad en biograf viser. Det kunne måske indirekte have en vis indflydelse også på filmudlejernes muligheder for at lægge en eller anden form for pres på biografierne.

For øvrigt vil jeg da gerne sige, som jeg har sagt i udvalget, at den naturlige løsning ville være, at filmudlejning ophørte med at være et privat erhverv, at filmudlejning på samme måde som biblioteksvæsenet og en lang række andre kulturelle goder blev lagt ind under samfundets kontrol. Man kunne tænke sig en udvidelse af statens filmcentral, som kunne overtage al filmudlejning her i landet. Det ville sikre, at biografierne fik deres fulde frihed til at vælge de film, som de virkelig selv ønskede at vise, og som de regnede med at deres publikum var interesseret i.

Så er der spørgsmålet om børnecensuren. Det forekommer mig, at det synspunkt, at børnecensuren skal opretholdes, afslører noget om vort syn på børn og på forældreansvar, et syn, som burde være forældet. Jeg mener, at man ved at opretholde børnecensuren tager en væsentlig del af ansvaret fra forældrene. Jeg har sagt det tidligere, men jeg kan da lige gentage det her. Det er forældrene, der har opdragelsesansvaret, de har også en opdragelsesforpligtelse, og det er forkert, at man i det moderne samfund vil lade staten være formynder på denne måde. Det er desuden også temmelig meningsløst, når man ser, hvorledes børn og unge faktisk opfatter deres egen stilling i dag.

Børn og unge har fået en langt større frihed end tidligere, og de har ønske om en endnu større frihed. Man kan vel næsten sige — jeg tror, alle, der er forældre, vil være enige med mig — at børn og unge i dag tager al den frihed, de kan få, og så en lille smule mere. Og det skal jeg ikke bebrejde dem. Det synes jeg i og for sig er rimeligt og udmærket, og børn og unge har vel altid haft den indstilling. Men det betyder også, at der på en lang række områder er et misforhold mellem børns og unges naturlige ønske om at lære livet at kende, om at stifte bekendtskab med en lang række forskellige ting, og så de hindringer, som dels velmenende myndigheder, dels velmenende forældre lægger i vejen for dem. Jeg tror, det er en forkert måde at opdrage børn på at lægge disse censurbestemmelser for dem.

Dertil kommer så, at vi har fjernsynet. Her kredser man jo stadig om, at fjernsynet skulle underlægges en eller anden form for censur. Det er klart, at fjernsynet har et ansvar, og jeg tror, at radioens ledelse, både radiorådet, programmedarbejderne og den ansvarlige minister, i høj grad føler dette ansvar, men det er noget helt andet, at man udefra vil bestemme gennem censurbestemmelser eller noget lignende, hvorledes dette ansvar skal opfattes, og hvorledes dette ansvar skal forvaltes. Og så må man jo endelig sige, at vi kan gøre, hvad vi vil med det danske fjernsyn og den danske radio, men vi har i ganske store dele af landet så gode muligheder for at se fjernsyn fra andre lande, vesttysk, østtysk og svensk fjernsyn, at en hvilken som helst regel, vi ville indføre for det danske fjernsyn, ville være illusorisk for ca. halvdelen af landets befolkning, måske endda mere, hvis folk har særlig gode fjernantenner.

Det er meningsløst at have en børnecensur på filmområdet, når man ikke kan censurere og efter min mening heller ikke bør censurere, hvad de har mulighed for at stifte bekendtskab med på tryksagsområdet eller på fjernsynsområdet. Jeg har derfor stillet et særligt ændringsforslag, som simpelt hen er en konsekvens af, hvad jeg har sagt de to gange, dette lovforslag har været til første behandling, og som ganske enkelt går ud på, at filmcensuren skal ophæves som helhed, såvel censuren for voksne som censuren for børn, og jeg går ud fra, at dette

[Poul Dam.]

forstandige forslag vil vinde bred tilslutning i folketinget.

Hvis mod al forventning dette fornuftige forslag ikke skulle blive vedtaget, vil vi gerne stemme for de 3 andre stillede ændringsforslag. Det står naturligvis ikke i betænkningen, sådan er teknikken jo, men vi vil altså gerne stemme for dem alle 3.

Specielt om det ændringsforslag, der er stillet af fru Lene Christensen, vil jeg gerne sige, at det forekommer mig at være fuldstændig rigtigt og meget berettiget. Hvis man skal opretholde en censur af en eller anden art, må man sikre sig, at denne censur griber så lidt ind i den kunstneriske frihed som overhovedet muligt, og dér er der en central forskel på, om man, efter at en film er kunstnerisk færdiggjort, skal kunne foretage nogle klipninger i den — klipninger, som altid vil ødelægge den kunstneriske helhed — eller man skal have taget det samme hensyn, før filmen er kunstnerisk færdiggjort. Man kan, hvis man ønsker at tage bestemte hensyn, tage dem på forhånd og føje enkelthederne i filmen sammen på en anden måde, således at den kunstnerisk er forsvarlig. Den adgang, som censuren nu har til at klippe, vil altid være en kunstnerisk svækkelse af filmen, og jeg synes, det er rigtigt, som fru Lene Christensen foreslår, at få denne adgang fjernet.

Som sagt, jeg skal anbefale det ændringsforslag, jeg selv har stillet, og hvis det mod al fornuft ikke skulle blive vedtaget, anbefaler jeg at stemme for de 3 andre ændringsforslag.

Sigsgaard: Jeg kan tilslutte mig udvalgsflertallets bemærkninger i indledningen til betænkningen om, at man ved at ophæve voksencensuren vil overlade det til den enkelte at tage stilling til, hvilke film vedkommende vil se. Jeg synes, det er en smuk tanke, men vil gøre opmærksom på, at det aldeles ikke er overladt til den enkelte i dag og heller ikke vil blive det, når loven er trådt i kraft, at bestemme, hvilke film vedkommende vil se. Det er derimod overladt til filmbranchen og private biografdirektører at bestemme, hvad publikum må se. Kun i de største byer er der et nogenlunde varieret udbud af film; i mindre byer må man

nøjes med en uendelig række af danske lystspil, cowboyfilm og agentfilm, og det er jo egentlig ikke særlig sikkert, at det er det, der er behov for i netop den blanding eller mangel på blanding, men det er altså nu engang det, der bydes på, og så kan man tage det eller lade være.

Hvis vi skal opnå den valgfrihed, som flertallet taler om, må filmen afkommercialiseres. Et statsligt produktionsselskab må oprettes, bevillingssystemet må ophæves, og seriøst og eksperimentelt arbejdende instruktører må støttes effektivt. Jeg har forstået, at vi senere får en debat om disse spørgsmål, og jeg nævner kun de få ord her for at pege på, at censurens ophævelse aldeles ikke betyder valgfrihed. Det er branchen, der bestemmer, og jeg havde meget gerne set, at lovforslaget her var bredere, at forslaget om censurophævelsen var ledsaget af forslag, der kunne bringe os nærmere en situation med virkelig valgfrihed.

Hvad børnefilm angår, er det jo meget få og især meget få gode film, der laves, og det bør kulturministeren nok se at få lavet om på. Men måske er det lige så tosset med film som med fjernsyn, hvor forfattere og skuespillere, så vidt jeg ved, får mindre betaling for at medvirke i børneudsendelser end i voksenudsendelser.

Ved første behandling omtalte jeg udførligt, hvorfor bestemmelsen i § 1, stk. 3, om, at godkendelse af en film, der ønskes forevist for børn, kan gøres afhængig af, at visse billeder eller afsnit bortklippes, indebærer en trussel mod den kunstneriske frihed og bør bortfalde. Det er derfor med glæde, jeg ser, at fru Lene Christensen som medlem af udvalget har stillet et ændringsforslag om, at bestemmelsen udgår, og vi kan selvfølgelig stemme for dette forslag; men vi beklager samtidig, at der ikke er flertal i udvalget og dermed næppe heller i tinget for ændringsforslaget.

Hr. Poul Dam har stillet ændringsforslag om, at også børnecensuren helt afskaffes, og han har i den forbindelse bemærket, at han finder det nødvendigt, at der stilles flere midler til rådighed for produktion og distribution af børneegnede film. Hvis dette sker, hvis der bliver væsentligt flere børneegnede film at se, så bør spørgsmålet om børnecensurens fortsatte eksistens tages op

[Sigsgaard.]

til overvejelse; men indtil det sker, må vi tilslutte os flertallets opfattelse; og vi vil derfor stemme imod ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 3 synes jeg ville være udmærket, hvis 60 års bestemmelsen samtidig opretholdtes; men da det ikke sker, vil vi hverken stemme for eller imod dette ændringsforslag.

Lene Christensen: I justitsministerens forslag til lov om filmcensur står der i § 1, stk. 3, 3. punktum, at godkendelsen endvidere kan betinges af, at nærmere angivne billeder eller afsnit af en film bortklippes. Da jeg betragter film som en kunstart og dermed en færdig film som et færdigt kunstværk, kan jeg ikke acceptere, at et censurudvalg skulle kunne anvise bortklip. Det er efter min mening et indgreb i den kunstneriske frihed, og det vil jeg aldrig kunne tilslutte mig. Hvis nogen skulle mene, at der inden filmens tilblivelse vil blive lagt pres på kunstnerne, der skaber filmen, er det muligt, de har ret. Men jeg finder i så fald, at det er bedre at kende den ramme, man har at arbejde i, inden man færdiggør filmen, end bagefter at skulle klippe scener bort af den færdige film. Jeg ser en langt større pression i det sidste. Men min væsentlige begrundelse er, at det er indgriben i den kunstneriske frihed, og jeg opfordrer derfor det høje ting til at stemme for det af mig stillede ændringsforslag.

Vestergaard Poulsen: Som det fremgår af betænkningen, kan jeg ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, og jeg vil gerne ved denne andenbehandling begrunde min stilling.

Lovforslaget her må ses som en konsekvens af, at en anden lovbestemmelse, nemlig straffelovens § 234 om pornografiske billeder, vil blive ændret. Jeg er fuldt indforstået med, at justitsministeren med sine lovforslag både vedrørende filmcensuren afskaffelse, for så vidt angår film for voksne, og ophævelse af straffelovens forbud mod pornografiske billeder handler ud fra sin overbevisning; men jeg må sige, at jeg ikke er blevet overbevist om rigtigheden af disse ophævelser.

Efter ændringen af straffelovens § 234 vil der ifølge justitsministerens oplysning ikke

være hjemmel til at gribe ind over for pornografiske film. Jeg kan tilføje, at der næppe heller bliver det over for perverse og sadistiske film. Alt vil simpelt hen kunne vises. Ministeren har tidligere udtalt, at man gennem bevillingssystemet kan have indflydelse på udviklingen, og det skal vel forstås således, at biografer, som placerer sig på laveste niveau, kan risikere at miste bevillingen. Det vil altså sige, at man er nødsaget til at bevare bevillingssystemet. Jeg vil gerne spørge ministeren: hvilke pålæg tænker man at give bevillingshaverne? Når man betænker, hvilke film der produceres i udlandet, vil censuren afskaffelse for mig at se blive en meget blandet glæde. Jeg tænker her på en film som „De vilde engle“, hvor censuren havde fjernet en samlejescene, hvor parret havde placeret sig foran alteret i en kirke. Med lovændringen vil også sådanne optagelser kunne passere i vore biografer.

Denne lovændring vil derfor stille betydelig større krav om kvalitetsbevidsthed til bevillingshaverne.

Vi har i udvalget haft mange drøftelser også af spørgsmålet om, hvorvidt det ville være muligt at gennemføre et krav om en art varedeklaration i forbindelse med film, således som det er omtalt i den svenske betænkning, men det har ministeren ikke ment ville være nogen anvendelig løsning. Forhåbentlig vil der fremdeles være bevillingshavere, som satser på kvalitetsfilm, men desværre vel nok for få.

Nu er det jo således, at man ikke normalt er tvangsindlagt til at gå i biografen, heller ikke hvor dårlige film vises. Noget anderledes er det med TV-film, som vises direkte i vore hjem. For mig at se står hjemmene her temmelig magtesløse. Med den ordning eller mangel på ordning, som man ofte synes der praktiseres efter i Danmarks radio, herunder også TV, synes det meget vanskeligt for ikke at sige umuligt at få ansvaret rigtigt placeret. Men radioen sorterer som bekendt ikke under justitsministeren, så jeg skal ikke rette bager for smed, og spørgsmålet om radioens ansvarsplacering bliver der nok en anden lejlighed til at drøfte. En ændring er i høj grad tiltrængt.

Vi lever i en tid, hvor meningerne brydes som aldrig før, og hvor der vendes op og ned på mange ting. Alt, hvad der har med autori-

[Vestergaard Poulsen.]

tet at gøre, står i fare for at måtte vige for det, man kalder fremskridt i frihedens hellige navn. Det er for mig et påfaldende træk i tidens udvikling, at medens vi er meget omhyggelige med at lovgive om de fysiske områder, levnedsmiddelkontrol, forureningskontrol vedrørende vore vandløb, luften, vi indånder osv., så er vi ikke nær så omhyggelige, når det drejer sig om det, som skal nære vor ånd, vor sjæl. Meget tyder på, at den uhammede frihed ofte gør menneskene og ikke mindst ungdommen ufri og desillusioneret som aldrig før.

Jeg forstår, at justitsministeren får sit lovforslag om filmcensur igennem; men jeg kan altså ikke medvirke og agter ved tredje behandling at stemme imod lovforslaget.

Lembourn: I anledning af fru Lene Christensens ændringsforslag vil jeg gerne sige, at jeg har den største sympati for motivet, nemlig at sikre den kunstneriske frihed bedst muligt. Men når jeg ikke kan stemme for ændringsforslaget og ikke kan anbefale det høje ting at gøre det, er det, fordi jeg tror, at man, hvis man gennemførte det, ville opnå lige det modsatte af hensigten.

Hvis man prøver at sætte sig i drejebogsforfatterens situation — og det er jo en af de kunstnere, det drejer sig om i denne sag — hvad vil han så foretrække? Vil han foretrække at kunne få lov at lave sin film, som det passer ham, og derefter få den forelagt for censuren og få klippet noget ud, hvis den skal vises for børn, men dog bevare den, som den er, sådan som han har lavet den, når den bliver vist for voksne? Eller vil han udsætte sig for, at produceren, filmselskabet, forinden siger til ham: „Hør, det her går ikke. Hvis du tager den scene med, så får vi den ikke godkendt“, og dermed risikere at få et meget stærkere indgreb i den kunstneriske helhed, han er ved at skabe, fordi man derved ikke alene vil tage ganske bestemte scener ud, men simpelt hen vil prøve på at påvirke ham til at lave en helhed, som er anderledes end den, han har tænkt sig? Risikoen her er langt større. Jeg vil da som drejebogsforfatter langt foretrække bag efter at kunne sige, idet jeg støttede mig på ophavsretten, at jeg ikke kan acceptere den beklipping, som censuren foreslår, og som

jeg i kraft af ophavsretten ikke behøver at acceptere. Så kan den kun vises for voksne, men så vises den dog i den form, hvori forfatteren og instruktøren har skabt den.

Jeg tror derfor, at fru Lene Christensens ændringsforslag i virkeligheden udsætter instruktøren og drejebogsforfatteren for en større pressionsmulighed fra produceren, end bestemmelsen i lovforslaget gør. Uanset, at vi har den samme målsætning, kan jeg altså ikke anbefale tinget at stemme for dette ændringsforslag.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne takke udvalget for den grundige behandling af dette lovforslag. Jeg er ganske enig med de ordførere, der vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt censuren også for børn kunne ophæves, har sagt, at vi ved for lidt endnu på disse områder til at kunne ophæve den, og at vi må være forsigtige, når vi bevæger os her, indtil vor viden er forøget i betydelig grad.

Jeg er også ganske enig med hr. Lembourn i de bemærkninger, han gjorde om fru Lene Christensens ændringsforslag.

Jeg vil gerne sige til hr. Vestergaard Poulsen, at vi jo stadig har den mulighed gennem koncessionerne at gribe ind over for biografteatre, der skulle gå hen og vise pornografiske film. Må jeg i øvrigt sige, at det er min opfattelse, som jeg vist flere gange har givet udtryk for herfra, at intet i virkeligheden giver en bedre regulering af forholdene end friheden. Jeg tror på folks fornuft; jeg tror på, at det vil blive et meget lille antal mennesker, der vil indlade sig på at se pornografiske film.

Lene Christensen: Jeg var selvfølgelig fuldstændig klar over, at hr. Lembourn ville være i en vanskelig situation i denne debat. Det forstår jeg godt, det er svært at repræsentere både producenterne og kunstnerne i sådan et tilfælde. Men jeg forstår ikke argumentationen, og jeg fastholder stadig væk, at der må være forskel på at klippe i noget, som man endnu ikke har færdiggjort, og dermed have en chance for at tillempe de krav, som stilles af producenten, som man dog er ansat af, og så når man har afleveret et færdigt kunstprodukt, at blive stillet over for efter film-

[**Lens Christensen.**]

censurens anvisning at skulle klippe nogle scener bort, især da filmcensuren på intet tidspunkt vil have branchefolk iblandt sig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af lovforslaget

forkastedes med 98 stemmer mod 14; 9 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 88 stemmer mod 34; 9 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges enstemmigt med 131 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 2, således ændret, §§ 3-6, ændringsforslag nr. 4, § 7, således ændret, og § 8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Kaj Andresen): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forhandling om ministeren for kulturelle anliggendes redegørelse af 11. marts 1969 om den kulturpolitiske situation.

(Redegørelsen findes i tidenden sp. 4523).

Bodil Koch: Vi skal her drøfte kulturministerens redegørelse fra den 11. i denne måned. Men jeg vil gerne begynde med at takke for den kulturpolitiske betænkning fra den 27. januar, som nu ligger på folke-

tingets bord. Det er overmåde nyttigt, synes jeg, at der findes en samlet oversigt over kulturministeriets arbejdsområder. Det er nyttigt ikke alene for folketingets medlemmer, men også for de mange ude i befolkningen, der viser en stadig stigende interesse for kulturelle problemer og også for kulturformidling. Selv om betænkningen ikke indeholder nogen konkrete forslag, giver den dog en masse synspunkter til overvejelse.

Må jeg tillade mig at påtale en lille, som jeg tror, historisk unøjagtighed i kulturbetænkningens første kapitel. Det siges ganske rigtigt, at det såkaldte kultusministerium varetog såvel kirkens som undervisningens og kulturens anliggender fra 1848 til 1916. Men derefter står der, at i 1916 udskiltes de kirkelige sager. Den historiske kendsgerning er dog vist den, at kirkeministeriet var moderministeriet, hvorfra de to andre sagsområder udskiltes. Jeg nævner ikke dette bare som en ren petitesse, men fordi dette sagsforhold leder tanken hen på tider, hvor der uanset økonomiske og sociale forskelle i befolkningsgrupperne var en trosenhed og et fællesskab i samfunds- og kulturforståelse, som for bestandig er gået tabt i vore dages moderne og splittede velfærds-samfund, hvor talrige modstridende impulser og symboler øver deres tryk og modtryk mod mennesker og danner et meget flydende og spredt kulturmønster.

I sin redegørelse her i tinget i tirsdags afstod kulturministeren fra at give nogen definition af, hvad kultur er, og det er meget vel forståeligt. Kultur er et uhåndterligt begreb, det synes jeg også. Men på trods af, at der er knap taletid — eller måske netop på grund af det, fordi vi ikke kan komme frem med ret mange synspunkter — så vil jeg på en lidt ekstraordinær måde her belyse en kulturforståelse, man spontant kan møde ude i befolkningen.

I en lille kafé sad forleden dag tre mænd alene ved et bord med hver sin øl. Jeg kom ind for at få en kop kaffe, fordi jeg var kommet en time for tidligt til et møde, hvor jeg skulle tale om dette evindelige problem: hvad er kultur. Under presset af, at jeg på ny skulle ud og bruge alle de dyre ord, der nu om dage har en sær evne til at nedslides så hurtigt og udhules, så man vægrer sig ved at tage dem i munden, hak-